

Van: [REDACTED]
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: RE: Leidraad
Datum: maandag 23 maart 2020 14:48:56
Bijlagen: Aanbiedingsformulier Beleidsoverleg 26032020 [REDACTED] (3).docx

Hoi [REDACTED]

Alvast:

Ook de tekst ben ik het helaas niet mee eens. Mensen worden op het verkeerde been gezet : De RCE heeft de behoefte... Brrr

Il snap niet waarom ze dit niet eerst aan ons hebben gestuurd. Dit is niet tactisch.

Stappenplan moet ik nog opschrijven.

Hoor graag je reactie. Anders even bellen.

Met groet van

Van: [REDACTED]
Verzonden: maandag 23 maart 2020 14:27
Aan: [REDACTED]
Onderwerp: Leidraad

Hoi [REDACTED]

Dit ben ik van plan te sturen. Conflicteert dit ergens met jouw opmerkingen?

Hoor het graag.

Hartelijke groet,

Dag allemaal,

Hopelijk gaat het met jullie en de mensen om jullie heen. Veel succes met dit ongewenste nieuwe werken!

Dank voor de nieuwe stukken. Ik begrijp dat deze ook al besproken wordt binnen het RVB. Liever had ik er eerst in ons groepje over gesproken. In de aanbieding lees ik dat de Leidraad met de kamer gedeeld wordt op het Algemeen Overleg. Ik had begrepen dat de Leidraad al meegestuurd wordt met de brief over de verkenningen, begin april.

De tekst:

Ik kan mij goed vinden in de tekst. Wat ik mis, is de toelichting op het stappenplan. Die kan op zich redelijk beknopt, maar het schema met alleen de annotatie, is te erg mager en te multi-interpretabel. De rol van de RCE komt onvoldoende uit de verf.

Schema

Ik ben erg verbaasd over het feit dat de RCE in het schema zelf niet voorkomt (alleen RVB en Atelier). In de annotatie slechts summier en alleen via het Atelier Rijksbouwmeester. Die betrokkenheid is te laat en indirect. De lijntjes moeten en kunnen korter. Er is echt behoefte om helder op te schrijven "in dit geval zult gij de RCE inschakelen". Anders is de kans dat het over het hoofd wordt gezien nog steeds aanwezig.

Stap 4/5: hier de RCE rechtstreeks bij betrekken en dat ook in het schema zetten. Dit kan namelijk gaan over herbestemming. De RCE heeft veel expertise als het om herbestemming gaat. Belangrijker is dat bij hergebruik binnen het Rijk er wel degelijk ook sprake zijn van gevolgen voor de monumentale waarden. Soms hebben deze vooral betrekking op het interieur, maar dat is vanuit erfgoed ook van belang en wordt nogal eens vergeten. Het betrekken van de RCE is gewenst vanwege de zelfstandige rol die de dienst verderop in het proces heeft op grond van wettelijke taken.

Stap "afstootbesluit (geen hergebruik binnen het Rijk)": hier wordt het Atelier op de hoogte gesteld. Ik meende te hebben begrepen dat er volgens de huidige (niet altijd gevolgde) afspraken advies wordt gevraagd aan de rijksbouwmeester over de afstoting van rijksmonumenten. Heb ik dat juist en zo ja, waarom wordt dat verlaten?

Stap 7: hier de RCE rechtstreeks bij betrekken en dat ook in het schema zetten. Het betrekken van de RCE is nodig vanwege de zelfstandige rol die de dienst verderop in het proces heeft op grond van wettelijke taken.

Prima om hierin afstemming te zoeken met het Atelier en samen op te trekken op genoemde

punten, maar geen getrappt proces zonder rechtstreeks contact met de eigenaar. Voor een soepel proces is het belangrijk dat de Projectleider Verkoop ook rechtstreeks met de RCE overlegt. Dit is het belangrijkste punt van mijn reactie.

Stap 11: de Rijksdienst vervult ook in deze gevallen de adviesrol vanuit het erfgoedbelang. Vroegtijdige afstemming in deze complexe situaties is extra van belang.

Verder zou in de toelichting gewezen kunnen worden op het feit dat het principe van de Leidraad ook toepasbaar is voor provinciale en gemeentelijke monumenten en dat ook daar vroegtijdige afstemming met adviseurs het uiteindelijk resultaat (procesmatig, inhoudelijk en zelfs financieel) ten goede kan komen.

Met vriendelijke groet,

■■■■ ■■■■

■■■■■■■■ ■■■■■■■■

Adviseur Gebouwd Erfgoed, Afdeling Strategie & Internationaal

.....
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed

Bezoek: Smallepad 5 | 3811 MG Amersfoort | Post: Postbus 1600 | 3800 BP | Amersfoort

.....
M 06 ■■■■■■■■ **T** 033 421 7421 (algemeen nummer),

■■■■■■■■ cultureelerfgoed.nl

.....

Van: [REDACTED]
Aan: [REDACTED]
Cc: [REDACTED]
Onderwerp: Re: Vraag van minister over Nota voor minister BZK over Leidraad afstoot monumenten
Datum: dinsdag 7 april 2020 13:14:46

De verkoop van de bunker staat nu even stil, maar gaat door als de beloofde leidraad er is, die niet van toepassing is op de bunker.

Met groet,

[REDACTED]

Op 7 apr. 2020 om 13:12 heeft [REDACTED] <[REDACTED]@cultureelerfgoed.nl> het volgende geschreven:

Eh, [REDACTED] de meelezer snapt hem niet.....
 Is dit kort nader te verklaren? Of komt die toelichting later wel? ☺

[REDACTED]

Van: [REDACTED]
Verzonden: dinsdag 7 april 2020 13:11
Aan: [REDACTED]
CC: [REDACTED]
Onderwerp: Re: Vraag van minister over Nota voor minister BZK over Leidraad afstoot monumenten

Ha [REDACTED]
 Voor de bunker is dit dus de categorie blij maken met een dooie mus...

Met groet,

[REDACTED]

Op 7 apr. 2020 om 12:33 heeft [REDACTED] <[REDACTED]@cultureelerfgoed.nl> het volgende geschreven:

Dag [REDACTED] en [REDACTED]

Dit dossier was binnen RCE belegd bij [REDACTED] en [REDACTED]
 Vandaar cc

Even uit mijn hoofd:

De politiek toezegging (antwoord op kamervragen) was aanvankelijk geen verkoop van SI-bunker voordat er een visie van MOCW ligt op erfgoed uit WOII. Die visie is er. Vervolgens werd toezegging gedaan om geen verkoop te doen zolang protocol er niet is.

Als dat is vastgesteld kan volgens mij verkoopproces verder. Uiteraard zal RVB dat moeten doen overeenkomstig protocol.

Met vriendelijke groet, / With kind regards,

[REDACTED]

.....

**Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap /
Ministry of Education, Culture and Science
Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed / Cultural Heritage
Agency**

Smallepad 5 | 3811 MG | Amersfoort | kamernummer 3.46
Postbus 1600 / P.O. Box 1600 | 3800 BP | Amersfoort | The
Netherlands

.....
[redacted]
[redacted] cultureelerfgoed.nl
www.cultureelerfgoed.nl
.....

Van: [redacted]
Verzonden: dinsdag 7 april 2020 12:06
Aan: [redacted] [redacted] [redacted]
Onderwerp: RE: Vraag van minister over Nota voor minister BZK over
Leidraad afstoot monumenten

Ik heb een telefonisch overleg met [redacted] gepland om half
drie. Hoop dat het lukt.

Groeten,
[redacted]

Van: [redacted] [redacted] [[mailto:\[redacted\]@rijksoverheid.nl](mailto:[redacted]@rijksoverheid.nl)]
Verzonden: dinsdag 7 april 2020 12:05
Aan: [redacted] [redacted]
Onderwerp: FW: Vraag van minister over Nota voor minister BZK over
Leidraad afstoot monumenten
Urgentie: Hoog

Beste [redacted] en [redacted]

Een spoedvraag van de minister van BZK: wat de leidraad betekent
voor de bunker SI? De verkoop staat 'on hold' tot akkoord op de
leidraad. De leidraad is geschreven voor de toekomstige
afstootgevallen en gaat niet in op de lopende procedure.

Hoor jullie graag, vr groet [redacted]

Van: [redacted] [@rijksoverheid.nl](mailto:[redacted]@rijksoverheid.nl)>
Verzonden: dinsdag 7 april 2020 11:47
Aan: [redacted] [redacted] <[\[redacted\]@rijksoverheid.nl](mailto:[redacted]@rijksoverheid.nl)>;
[redacted] [@rijksoverheid.nl](mailto:[redacted]@rijksoverheid.nl)>; [redacted] [redacted]
<[\[redacted\]@rijksoverheid.nl](mailto:[redacted]@rijksoverheid.nl)>

Onderwerp: Vraag van minister over Nota voor minister BZK over
Leidraad afstoot monumenten

Urgentie: Hoog

Kunnen jullie hier snel antwoord op geven?

Met vriendelijke groet,

██████████

.....
Ministerie van BZK | Rijksvastgoedbedrijf | bureau directeur-generaal
Korte Voorhout 7, kamer KV4 42 | Postbus 16169 | 2500 BD Den Haag
T 06 ██████████

.....
werkdagen: maandag, dinsdag, donderdag, vrijdag

Het RVB realiseert en beheert zijn vastgoedportefeuille voor zijn gebruikers en zet gebouwen en terreinen in voor de realisatie van economische en maatschappelijke meerwaarde op basis van beleidsdoelen.

Van: ██████████@minbzk.nl>

Verzonden: dinsdag 7 april 2020 11:42

Aan: ██████████@rijksoverheid.nl>

Onderwerp: RE: Nota voor minister BZK over Leidraad afstoot monumenten

Ha ██████████,

De minister vraagt bij deze nota: "Wat betekent dit document in concreto voor casus bunker SI?" Als jullie het antwoord voor 14:00 kunnen sturen, kan ik het meegeven voor de tas van vandaag.

Groet,

██████████

Van: ██████████@rijksoverheid.nl>

Verzonden: maandag 6 april 2020 12:59

Aan: Postbus Procesondersteuning

<PostbusProcesondersteuning@minbzk.nl>; ██████████

██████████@minbzk.nl>

CC: ██████████ <██████████@rijksoverheid.nl>;

██████████@rijksoverheid.nl>; ██████████

██████████@rijksoverheid.nl>; ██████████

██████████@rijksoverheid.nl>; ██████████

██████████@rijksoverheid.nl>

Onderwerp: Nota voor minister BZK over Leidraad afstoot monumenten

Goedemiddag,

Bijgaand een nota voor de minister.

Met vriendelijke groet,

██████████

.....
Ministerie van BZK | Rijksvastgoedbedrijf | bureau directeur-generaal
Korte Voorhout 7, kamer KV4 42 | Postbus 16169 | 2500 BD Den Haag
T 06 ██████████

.....
werkdagen: maandag, dinsdag, donderdag, vrijdag

Het RVB realiseert en beheert zijn vastgoedportefeuille voor zijn gebruikers en zet gebouwen en terreinen in voor de realisatie van economische en maatschappelijke meerwaarde op basis van beleidsdoelen.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor u is bestemd. Indien u niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan u is toegezonden, wordt u verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.

TER INFORMATIE

Aan: M OCW

Van

[Redacted]

Datum

11 oktober 2018

Registratienr

Kopie voor

D. RCE
DS. RCE
DIV. RCE
Politiek assistent M
Medew. Kamercontacten M
Woordvoerder M

[Redacted]

Kopie aan en reeds afgestemd
met
D E&K

Datum afgedaan

Gekoppeld registratienr

Deponeren in dossier

nota

Onderwerp: verkoop bunker Seyss-Inquart

Paraaf RCE

[Redacted signature]

Datum 3 oktober 2018

Paraaf DGCM

Datum 3 oktober 2018

Doel

Graag informeren wij u over de voorgenomen verkoop door het Rijksvastgoedbedrijf van de bunker van Seyss-Inquart (rijksmonument)

Toelichting

Bij de behandeling van de beleidsbrief Erfgoed Telt in de Tweede Kamer is o.m. de motie Beckerman c.s. aangenomen over een samenhangende visie op het erfgoed van de Tweede Wereldoorlog. Dit is de tekst van de motie:

*'overwegende dat erfgoed en archeologie uit de Tweede Wereldoorlog belangrijk zijn voor ons collectieve bewustzijn van deze periode;
constaterende dat erfgoed uit de Tweede Wereldoorlog onder druk komt te staan zoals gebeurde bij de Muur van Mussert en nu bij **de bunker van Seyss-Inquart**;
verzoekt de regering, met een samenhangende visie en actieplan te komen voor het beheer, behoud, onderzoeken en aan een breed publiek tonen van erfgoed en archeologie uit de Tweede Wereldoorlog, en gaat over tot de orde van de dag.'*

Deze motie is mede stand gekomen op aandringen van de Stichting WO2 Sporen die zich ook hard maakt voor de bescherming van de commandobunker van Seyss-Inquart (gemeente Wassenaar) en zich ook keert tegen verkoop door de Staat.

RCE
Datum

Deze stichting heeft in stevige bewoordingen aan het RVB en de RCE laten weten dat zij de motie Beckerman zo interpreteren dat pas op de plaats moet worden gemaakt met het gaande verkoopproces.

Het proces om over te gaan tot verkoop van de bunker is al gestart in 2015. Anders dan bij de verkoop van het pand voor de Israëlische ambassade heeft het RVB vroegtijdig contact opgenomen met de RCE en de gemeenten Wassenaar en Den Haag. Dit heeft geresulteerd in een gedragen Nota van Uitgangspunten (NvU) waarin bij de verkoop de waarde van het cultureel erfgoed nadrukkelijk een rol speelt. Het is dus niet slechts de prijs die bepalend zal zijn bij verkoop. Deze NvU wordt deze maand door het RVB aangeboden aan B&W Wassenaar. Na akkoord van B&W volgt nog een participatie-traject met bewoners, waarna de NvU in februari 2019 door de gemeenteraad kan worden vastgesteld. Pas daarna start een openbare inschrijving met voorselectie. Van marktpartijen wordt geëist dat zij een visie indienen, waarin de monumentale waarden alsmede de historie zijn geïmplementeerd.

De verkoop is in lijn met het Kabinetsbeleid om vastgoed af te stoten dat niet nodig is voor de kerntaken van het Rijk. Uiteraard is het mogelijk dat dit vastgoed in de toekomst gebruikt gaat worden voor functies, die minder passend zijn. De status van rijksmonument geeft dan een publiekrechtelijk kader om hier mee om te gaan.

Op 28 juni 2018 heeft staatssecretaris Knops van BZK Kamervragen beantwoord over het verkoopproces, en uitleg gegeven op welke wijze rekening wordt gehouden met de cultuurhistorische waarden (zie bijlage).

RVB en RCE hebben binnenkort nog een overleg met de Stichting WO2 Sporen. Bij die gelegenheid zal wel ruimte zijn voor inbreng over de wijze waarop in dit proces rekening gehouden wordt met de cultuurhistorie. Het verkoopproces zelf zal evenwel niet worden opgeschort. Er is ook een politieke uitspraak die daartoe noopt. De motie Beckerman roept daar niet direct toe op.

Gezien de activistische opstelling van de Stichting WO2 Sporen zullen ze het er niet bij laten zitten. De kwestie wordt steeds gedeeld met pers en politiek. Het is dan ook mogelijk dat u vanuit de Tweede Kamer of op andere wijze wordt aangesproken op deze gang van zaken.

Terzijde:

Ten aanzien van de uitvoering van de motie Beckerman het volgende: in de voortgangsbrief Cultuur in een Open Samenleving geeft u aan dat u voor 1 oktober 2019 terug komt op de motie. U wacht eerst de afronding af van de RCE-verkenningen naar herinneringserfgoed, archeologie en militair erfgoed. Deze zult u, net als de inbreng van het culturele veld zelf, gebruiken om uw maatregelen te bepalen. Hierna stuurt u de Tweede Kamer de gevraagde samenhangende visie en het actieplan.

Opdracht College van Rijksadviseurs
aanleiding, doelen en randvoorwaarden

Leidraad afstoten monumenten in rijksbezit

OCW

Datum 15 oktober 2019

Opgesteld door Directie Erfgoed en Kunsten i.s.m. Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed

Aanleiding

Aanleiding voor deze opdracht aan het College van Rijksadviseurs (CRA) is de onrust die de laatste jaren met enige regelmaat ontstaat bij het afstoten van rijksmonumenten in rijksbezit door het Rijksvastgoedbedrijf (RVB), onderdeel van het Ministerie van Binnenlandse Zaken (BZK). De Rijksbouwmeester (RBM) heeft naar aanleiding daarvan de minister van OCW aangeboden een leidraad op te stellen voor het afstoten van rijksmonumenten die nu nog in bezit zijn van het Rijk. De Directie Erfgoed en Kunsten (E&K) van het Ministerie van OCW heeft ten behoeve van opdrachtverlening dit document opgesteld in samenspraak met de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) en het Rijksvastgoedbedrijf (RVB)

Probleemstelling

- Zowel in het erfgoedveld als in de Tweede Kamer bestaat bij sommigen het beeld dat rijksmonumenten, wanneer zij worden afgestoten door de rijksoverheid, een ongewisse toekomst tegemoet gaan en dat de waarden, de fysieke staat en/of de toegankelijkheid ervan achteruit zullen gaan. In het recente sectoradvies nam de Raad voor Cultuur aan dat financiële overwegingen de doorslag hadden gegeven bij de vervreemding van 29 rijksmonumenten. Dit beeld wordt bij het Rijk niet herkend. Enerzijds blijkt dat particuliere eigenaren vaak prima voor hun monument zorgen, anderzijds is bij het afstoten van de 29 rijksmonumenten bijvoorbeeld een bruidsschat meegegeven.
- De kwaliteit van de instandhouding is niet afhankelijk van het al dan niet in rijksbezit zijn van een monument. Het stelsel dat in Nederland is ingericht ter bescherming van de rijksmonumenten is van toepassing op alle rijksmonumenten. Er zijn diverse financiële regelingen van kracht waarmee eigenaren bij de instandhouding van hun rijksmonument worden ondersteund en de regelgeving met betrekking tot instandhouding (vergunningplicht WABO, instandhoudingsplicht Erfgoedwet) is van toepassing op alle rijksmonumenten, onafhankelijk van wie de eigenaar is.
- De zorg van erfgoedpartijen zit behalve in de fysieke staat van een monument, ook in het mogelijke toekomstige gebruik. De recente verwickelingen rond de bunker van Seyss-Inquart komen bijvoorbeeld voort uit de vrees dat de functie niet zal stroken met het verleden van deze plek. Het voorbeeld waar steeds op wordt teruggevallen is de Escape Room Anne Frank in een bunker in Valkenswaard(die overigens niet door het RVB is vervreemd). Dergelijk gebruik is omstreden. Het verduidelijken van het afstootproces aan de hand van een leidraad kan mogelijke ongerustheid wegnemen en helpen te bewerkstelligen dat passende toekomstige functies worden gevonden. Uiteraard vormt dit geen absolute garantie voor de wijze van gebruik op langere termijn. De kans op onwenselijk gebruik van de monumenten kunnen we wel verkleinen.
- Het RVB betreft zowel collega's van het Atelier als de RCE bij de afstoot van rijksmonumenten, maar hanteert nog geen proces dat uitsluitend op het afstoten van monumenten is toegesneden. Om het proces van afstoten inzichtelijk en uniform te maken is voorgesteld een leidraad op te stellen waarin procesafspraken worden vastgelegd die ook de samenwerking tussen het RVB en OCW/RCE borgt.
- Het opstellen van een leidraad past goed binnen de Intentieverklaring Cultureel Erfgoed Rijksoverheid die de samenwerkende vastgoedorganisaties van het Rijk

in 2017 hebben ondertekend. Het sluit ook aan op het sectoradvies van de Raad voor Cultuur en de reactie hierop van de minister d.d. 23 mei 2019.

- De Museumvereniging kent al een Leidraad voor het Afstoten van Museale Objecten. Deze leidraad is ook leidend voor het vervreemden van museale objecten (samen met de bepalingen uit de Erfgoedwet over dit onderwerp). De Leidraad voor het Afstoten van Museale Objecten kan overwegingen en elementen bevatten die bij het opstellen van de leidraad voor afstoting van onroerend erfgoed toepasbaar zijn of inspiratie bieden.

Kader en randvoorwaarden

- Randvoorwaardelijk voor de leidraad zijn de Erfgoedwet en de WABO (straks Omgevingswet). De Leidraad sluit aan bij de beleidsdoelstellingen van het nationale erfgoedbeleid, zoals die onder andere zijn verwoord in de beleidsbrief Erfgoed Telt.
- De leidraad geeft ook aan hoe het verkoopproces in overeenstemming is of wordt gebracht met via het Omgevingsrecht vastgelegde ruimtelijke kaders en plannen, in het bijzonder de gemeentelijke bestemmingsplannen (omgevingsplannen).
- De Leidraad is tevens toepasbaar bij het verkopen van aangewezen provinciale en gemeentelijke monumenten in rijksbezit en moet bruikbaar zijn voor andere overheden die aangewezen monumenten op een zorgvuldige manier willen verkopen. Op deze manier kan het Rijk via de RCE, ook gestalte geven aan de kennisfunctie op het gebied van erfgoed naar de medeoverheden.
- De Leidraad richt zich zowel op de cultuurhistorische, stedenbouwkundige en planologische kwaliteit als op de principes van openbaar, transparant en marktconform handelen.
- Voor het opstellen van de leidraad wordt een begeleidingsgroep geformeerd waarin namens OCW EenK en de RCE en namens BZK het RVB zijn vertegenwoordigd.

Product

De leidraad biedt een inhoudelijk en procedureel kader dat ingezet kan worden bij het verkopen van monumentaal rijksbezit. Onderdeel hiervan is een stappenplan, dat rekening houdend met de verkoopkaders van het RVB en de wettelijke mogelijkheden en onmogelijkheden, de noodzakelijke en gewenste stappen in het proces van vervreemding beschrijft. Uitgangspunt is dat bezit verkocht wordt aan partijen die een concreet en realistisch toekomstscenario voor het betreffende object bieden met respect voor de erfgoedwaarden. De leidraad biedt ook handvatten voor het selecteren van de koper onder belangstellende partijen.

Doorlooptijd en overige afspraken

- De rijksbouwmeester start op 1 november 2019 met het opstellen van de leidraad

- De opdracht begint met een startnotitie met een plan van aanpak dat besproken wordt met de begeleidingsgroep en gezamenlijk wordt vastgesteld.
- Budgettaire vallen de kosten voor het maken van de leidraad binnen de reguliere middelen die OCW jaarlijks via BZK aan het CRA verstrekt.
- De begeleidingsgroep komt maandelijks bij elkaar.
- De leidraad wordt in het voorjaar van 2020 opgeleverd.
- MOCW zal de leidraad aan SBZK overhandigen. Deze zal de leidraad toepassen bij nieuwe afstotingsprocedures.